

Przedmiot ekonomii*

Maciej Grzesiak
Instytut Matematyki Politechniki Poznańskiej

Ekonomia to nauka społeczna zajmująca się badaniem sposobów gospodarowania społeczeństw. Podstawowe problemy ekonomii:

- Co produkować i w jakich ilościach?
- W jaki sposób produkować - przy pomocy jakich technik i technologii?
- Kto i w jakim stopniu będzie korzystał z wytworzonego produktu społecznego?

Termin ekonomia pochodzi z greckiego *oikonomikos* i pierwszy raz został użyty przez Ksenofonta jako tytuł dzieła o kierowaniu gospodarstwem domowym. Wywodzi się od słów *oikos* – dom i *nomos* – prawo, reguła (niektórzy sądzą, że *nomeus* – człowiek, który zarządza, przydziela).

Jednym z podstawowych pojęć ekonomii jest rzadkość dóbr. Żadna ilość dóbr nie jest w stanie całkowicie usatysfakcjonować społeczeństwa, bez względu na stopień możliwości każdy chce mieć więcej. Ekonomia nazywa ten stan nieograniczonnością potrzeb ludzkich. Przedmiot zainteresowania ekonomii częściowo pokrywa się z zagadnieniami badanymi w ramach innych nauk społecznych, ale ekonomia zajmuje się głównie relacjami zachodzącymi między kupującym a sprzedającym oraz analizą rynku.

Ekonomia jako samodzielna nauka istnieje od czasów A. Smitha (II połowa XVIII w.) i jego książki *The Wealth of Nations*.

Tradycyjnie ekonomię dzieli się na mikroekonomię, która zajmuje się tym, w jaki sposób gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa podejmują decyzje i jak współdziałają na konkretnych rynkach, oraz na makroekonomię, która skupia swoją uwagę na badaniu całej gospodarki.

Obecnie ekonomiści wyróżniają również dodatkowo, jako działy ekonomii, międzynarodowe stosunki gospodarcze – zajmujące się uwzględnieniem wpływu międzynarodowej wymiany handlowej na gospodarkę państwa oraz gospodarkę światową – dział ekonomii zajmujący się gospodarką całego świata jako jednego organizmu.

Podstawowymi problemami współczesnej ekonomii są: problemy bezrobocia i inflacji, równowaga i wzrost gospodarczy, rola rządu w procesach gospodarowania (planowanie czy liberalizm).

Ekonomia jest nauką społeczną, ale wykorzystuje w pewnym stopniu metody matematyczne. **W żadnym wypadku nie uprawnia to do zaliczenia ekonomii w poczet nauk ścisłych.** Równości pojawiające się w ekonomii nie mają takiego waloru ścisłości jak w naukach przyrodniczych, nie mówiąc już o matematyce.

*To tylko pewne uwagi, bez aspiracji do ścisłości

Przykładowo, ekonomiści rozważają *wzór Keynesa*¹:

$$Y = C + I + G,$$

znaczący tyle, że to co w kraju wyprodukowano (Y – często zrównywane z PKB) zostało zużyte albo na konsumpcję (C), albo na inwestycje (I) albo przez rząd (G).

Wzór ten można rozumieć jako zależność, tzn. jeśli zwiększymy np. C (np. wprowadzając program 500+), to wzrośnie Y .

Ale można też go rozumieć jako tożsamość: przy stałym Y zwiększenie C spowoduje spadek I lub/i G .

Pierwszy przypadek może mieć miejsce w czasach kryzysu, gdy gospodarka ma wolne moce. Drugi: gdy gospodarka nie jest w stanie wyprodukować więcej, bo np. energii jest za mało (włączenie klimatyzacji w domach powoduje ograniczenia w dostawie prądu dla fabryk), lub brak jest siły roboczej, lub zwiększenie świadczeń socjalnych ogranicza inwestycje w infrastrukturę, itp..

¹John Maynard Keynes, 1883–1946, angielski ekonomista, twórca teorii interwencjonizmu państwowego w dziedzinie ekonomii i finansów państwowych.